

A szabadalmi konfliktuskezelés gyakorlatáról

dr. Jókúti András
Jogi és Nemzetközi Főosztály
Magyar Szabadalmi Hivatal

Budapest, 2009. május 28.

Peren kívüli megoldások

- Peren kívüli megegyezés
- Nemleges megállapítás
- Kötelező egyeztetés (Pp. 121/A. §, hatályos: 2009. január 1-jétől)
 - jogi személy gazdálkodó szervezetek egymás közötti jogvitáiban
 - keresetlevél benyújtása előtt
 - jogi és ténybeli álláspont közlése az érintett felekkel
 - 15 napos határidő az írásbeli válaszadásra
 - közös jegyzőkönyvvel kiváltható
 - keresetlevél kötelező kellékei, hiányuk a kereset idézés kibocsátása nélküli elutasításához vezet
 - nem kötelező, ha a keresetindítási határidő 60 napnál nem hosszabb

Bírósági jogérvényesítés

- Polgári per
 - nemzeti vagy hatályosított európai szabadalom bitorlása esetén
 - nemleges megállapítást kimondó jogerős határozat hiányában
 - Ha nem kötelező a Pp. 121/A. §-a szerinti egyeztetés vagy az eredménytelen volt
 - ideiglenes oltalom esetén felfüggesztés a megadásig
 - a szabadalom megsemmisítésére irányuló viszontkereset nem indítható
 - a defenzív érvénytelenségi érvek a Magyar Szabadalmi Hivatal előtt indítható megsemmisítési eljárásban érvényesíthetőek
 - folyamatban lévő bitorlási per esetén kérelemre gyorsítottan kell lefolytatni, a bíróság a pert addig felfüggesztheti
- Büntetőeljárás kezdeményezése

A jogérvényesítési irányelv

- A szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló 2004/48/EK irányelv
 - hatálya a polgári és közigazgatási jogi eszközökre korlátozódik
 - a 2005/295/EK bizottsági nyilatkozat szerinti összes oltalmi formára kiterjed
 - a jogosulti eszköztár bővítését szolgáló jogszabály-módosításokat követelt meg
- Az átültető 2005. évi CLXV. törvény által az irányelv miatt módosított jogszabályok
 - A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény
 - A találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény
 - A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény
 - A védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény

Az irányelv átültetése: újdonságok az iparjogvédelmi törvényekben I.

- A bitorlás esetén érvényesíthető polgári jogi igények körének szélesedése
 - Kereskedelmi forgalomból való kivonás, megsemmisítés
 - Eltiltási igény a közvetítőkre (szolgáltatókra) nézve is
 - Jogsértéssel *közvetlenül fenyegető* cselekmények esetén is követelhető abbahagyás
 - Adatszolgáltatási igények kiterjesztése (a bitorlótól eltérő, „kereskedelmi mértékben” érintett személyektől is követelhetők meghatározott információk)
 - A bíróság határozatának nyilvánosságra hozatala (jogosult kérelmére, bitorló költségére)

Az irányelv átültetése: újdonságok az iparjogvédelmi törvényekben II.

- A jogérvényesítés hatékonyságát fokozó rendelkezések
 - az ideiglenes intézkedések kiterjesztett szabályai (akár a keresetlevél benyújtása előtt is kérhető) és garanciái (biztosíték, jogorvoslat, perindítási határidő)
 - biztosítási intézkedés, az ideiglenes intézkedésre irányadó feltételekkel + ehhez szükséges pénzügyi adatok közlése
 - ellenbiztosíték a bitorlótól (abbahagyás helyett kérhető)
 - az előzetes bizonyítás szabályai
- Speciális eljárási szabályok
 - az ideiglenes és biztosítási intézkedések, illetve az előzetes bizonyítás elrendelése a Fővárosi Bíróság soron kívüli nemperes eljárásában történik
 - *inaudita altera parte* döntés lehetősége helyrehozhatatlan károk vagy a bizonyítékok megsemmisítésének veszélye esetén
 - 15 napos perindítási „határidő”

A nemzeti jelentés

- 2009 áprilisáig **nemzeti jelentést** kellett készíteni az irányelv átültetéséről és a jogérvényesítés hazai tapasztalatairól, amelynek alapján **bizottsági jelentés** készül, esetleges módosító javaslatokkal
- A feladat végrehajtása érdekében hazánkban is lezajlott az adatgyűjtés: az IRM és az MSZH évente fordult az érintett kormányzati szervekhez, a jogosulti szervezetekhez illetve a szellemi tulajdonnal foglalkozó egyéb szereplőkhöz (kiküldött kérdőívek 2007 májusában, 2008 júniusában és 2009 márciusában)
- Kétféle kérdőív: másféle kérdések a bíróságok és hatósági szereplők részére, mint a „stakeholder”-eknek
- A Bizottság módszertana szerinti egységes (az irányelv rendelkezéseire épülő) kérdések a hazai tapasztalatokat firtató egyéb (testreszabottabb, illetve büntetőjogi vonatkozású) kérdésekkel egészültek ki
- Az elkészült és kiküldött jelentés (angol nyelven) hozzáférhető az MSZH honlapján

A beérkezett válaszok általában

- Szinte egyöntetű vélekedés, hogy korai még messzemenő következtetéseket levonni (2006-os hatálybalépés, kevés bírósági ügy zárult le)
- A szerzői jog és az iparjogvédelem területén a jogsértések különböző sajátosságaiból adódóan eltérőek a tapasztalatok.
- A módosítások egyelőre nem jártak a perek számának érzékelhető növekedésével

Kártérítés

- Az *elmaradt licencdíjak* (jogdíjak) kérdése
 - elmaradt vagyoni előny (a felróhatósági alapú vagyoni kártérítés egyik eleme) vagy a jogsértéssel elért előny visszatérítése (objektív szankció)?
 - jogalap nélküli gazdagodástól való elhatárolás
- *Nem vagyoni kár* megtérítése (személyhez fűződő jogok megsértése esetén): általában megalapozott, de sokszor eltúlzott kárigények (a jogosulti oldalon egymillió forintos bírósági „plafont” érzékelnek)
- *Általános kártérítés* (átalány): nem jellemző (pedig a tényleges kárérték rendkívül nehezen állapítható meg)

Adatszolgáltatás

- Az *adatszolgáltatási igények bővülése* nagy segítség
 - a bizonyítás során,
 - a kárösszeg vagy a visszatérítés mértékének megállapításánál, illetve
 - a jogsértő hálózatok (láncolatos) felszámolásánál.
- A bitorlási perek 80%-ában elrendelnek valamilyen adatszolgáltatást, de kifogásként merül fel, hogy nem ideiglenes intézkedésként.
- Közreműködőkkel szemben a jogosultak még nemigen vették igénybe ezt a lehetőséget, de tervezik, hogy élnek majd vele.
- A banki, kereskedelmi, pénzügyi adatok közlésére való kötelezés sokat segítené a biztosítási intézkedések kapcsán (amelyek az ideiglenes intézkedésre vonatkozó feltételekkel kérhetők), de az FB-n ilyen kérelmet még nem terjesztettek elő.

Ideiglenes intézkedések

- Speciális iparjogvédelmi szabályok
 - A különös jogvédelem vélelmezett szükségessége (oltalom és jogosultság igazolása esetén, időkorláttal)
 - „Ellenvalószínűsítés” speciális szempontokkal
 - Arányosság vizsgálatánál: közérdek és harmadik személyek érdekeinek figyelembe vétele
 - A keresetlevél benyújtását megelőzően is előterjeszthető kérelem (nemperes eljárás)
- Az ideiglenes intézkedés iránti nemperes eljárások még most sem elég gyorsak és hatékonyak.
- Az alátámasztáshoz a lajstromkivonat, a vámhivatali határozat, a jogsértő termék vagy az arról készült fénykép becsatolását várja el a bíróság
- A jogosulti vélemények szerint a bíróságok már ebben a körben is teljes bizonyítottságra törekszenek.

Nyilvánosságra hozatal

- Általában a („megfelelő” nyilvánosság előtti) elégtételadás körében kéri (és rendelik el).
- Ez nem feltétlenül egyezik meg a „határozat nyilvánosságra hozatalával”, amellyel kapcsolatban a bíróság csak a rendelkező rész publikációját engedélyezi.
- A bíróságok a sajtó-helyreigazítás szabályait tekintik irányadónak, nemteljesítés esetén a végrehajtás a „meghatározott cselekvés” végrehajtására irányuló eljárásban zajlik.
- A jogintézmény kritikája: nem biztosít valódi többletet az elégtételhez képest.
- Megfontolásra érdemes lehet egy ennek szentelt speciális internetes fórum (honlap) létesítése a felsőbbbírósági ítéletek kötelező (anonimizált) közzétételén túl is; de több válaszadó úgy véli, hogy a saját honlapon való közzététel a leghatékonyabb.

Büntetőjogi kitekintés

- Jelenleg az *ismeretlen tettes elleni feljelentések* sokszor szükségesek a jogsértő azonosításához.
- A nyomozó hatóságok *felderítő munkája* a jogosult oldalán nem jár költséggel és gyorsabb, mint a polgári bíróságok reakcióideje.
- A büntetőeljárás-beli *lefoglalás* még mindig hatékonyabb módja a bizonyítékok megszerzésének, mint a polgári jog szabályai.
- Ezzel együtt *a jogosult kompenzációjára a büntetőeljárás gyakran nem képes* (a polgári jogi igényeket sokszor „egyéb törvényes útra utasítják), ezért gyakori a párhuzamos jogérvényesítés.
- A polgári jogi jogérvényesítés eszközeinek erősödése abba az irányba is hathat, hogy az ügyek büntetőjogi útra terelése a szellemi tulajdonjogok sérelme esetén visszaszorul.

A jövő?

- **Közösségi szabadalom**
 - EPO által megadott, az egész EK területére kiterjedő hatályú jog
 - Intenzív tárgyalások a Tanács szellemi tulajdoni munkacsoportjában
 - Súlyponti kérdések: nyelvi rezsim, fenntartási díjak szintje és felosztása, gazdasági hatások, worksharing
- **Integrált európai szabadalmi bírászkodás**
 - Központosított, de első fokon decentralizált fórumrendszer
 - Joghatósága az európai és a közösségi szabadalmakkal kapcsolatos jogvitákra terjedne ki
 - Mind bitorlási, mind megsemmisítési ügyekre lenne hatásköre
 - A döntések hatálya az egész EK (és a további szerződő államok) területére kiterjedne